

А.М. Колосов

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка (м. Старобільськ)

С.К. Кучеренко

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ЛОГІСТИЧНІ ПАРАДИГМИ ТЕПЛОСПОЖИВАННЯ: НАСТУПНИЙ КРОК – ПОДАЛЬША ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ СПОЖИВАЧІВ

Рішучі кроки уряду України зі зміни логістики енергопостачання в сфері житлового комунального господарства (ЖКГ) вперше в історії країни створили умови для початку систематичної роботи з метою енергозбереження на користь як виробників енергетичних ресурсів, так і її споживачів. Найбільш наглядно це демонструє зміна логістики постачання тепла і розрахунків за нього в сфері ЖКГ. Щоб визначити дійсні масштаби і актуальні кроки з енергозбереження в цій сфері порівнюємо дві логістичні парадигми теплопостачання й розрахунків за тепло: що діяла раніше (представлена на рис. 1) з новою парадигмою, започаткованою з введенням єдиної ринкової ціни газу в розмірі біля 7000 грн. за 1 тисячу кубічних метрів, схематично показану на рис. 2.

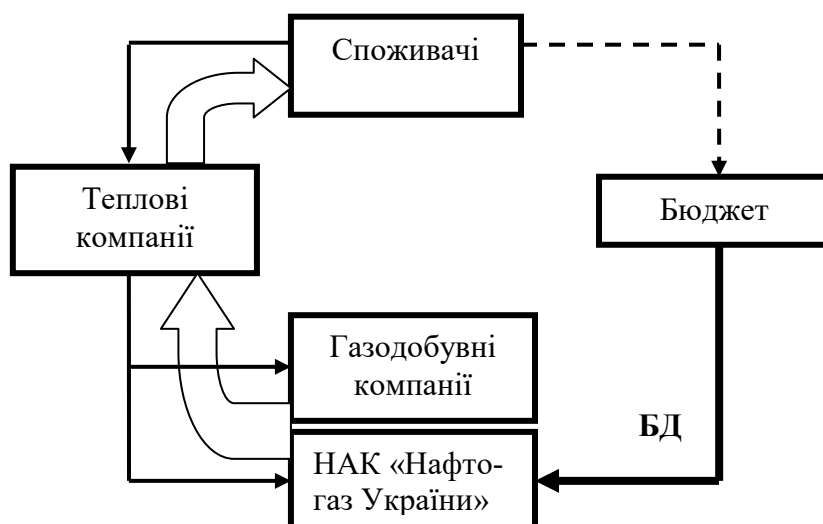

Рис. 1. Попередня парадигма теплопостачання й розрахунків за тепло: *фігурні стрілки* – напрямки енергопостачання; *прямі стрілки* – напрямки грошових коштів; *трихорова стрілка* – напрямок відрахувань до бюджету в порядку діючої системи оподаткування; БД – бюджетні дотації компанії НАК «Нафтогаз України».

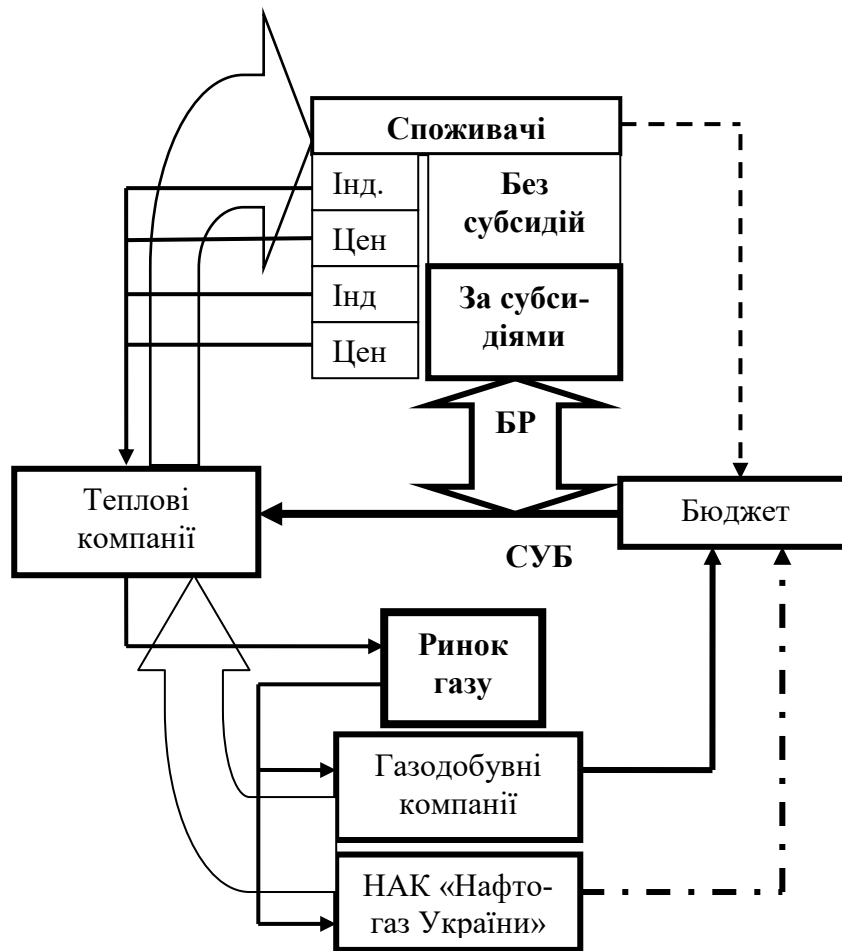

Рис. 2. Діюча парадигма теплопостачання й розрахунків за тепло:

фігурні стрілки – напрямки енергопостачання; *прямі стрілки* – напрямки грошових коштів; *штрихова стрілка* – напрямок відрахувань до бюджету в порядку діючої системи оподаткування; *точково-штрихова стрілка* – умовний напрямок економії бюджету від припинення бюджетних дотацій компанії НАК «Нафтогаз України»; СУБ – житлові субсидії; БР – блок рішень, Инд, Цен – індивідуальні й централізовані отримувачі теплової енергії.

Основними компонентами створеної нової системи є наступні:

- 1) створення «Ринку газу» як єдиного ринку грошових розрахунків у системі добування й постачання газу завдяки введенню єдиної ринкової ціни;
- 2) введення системи субсидіювання споживачів у сфері ЖКГ, джерелами якої стають відрахування від газодобувних компаній, що отримують надприбутки від завищеної ціни реалізації газу, та кошти економії від припинення бюджетних дотацій компанії НАК «Нафтогаз України». Звісно, кінцевими бенефіціарами субсидіювання стають теплові компанії, які отримують відповідні

зобов'язання щодо технічного переобладнання теплових мереж і сприяння заходам з енергозбереження кінцевим споживачам.

Нова парадигма теплопостачання й оплати за тепло створює дієві важелі впливу на всю систему розподілення газу, мотивації споживачів теплової енергії та фінансові можливості цього ринку в залежності від тих чи інших актуальних завдань, що виникають на певному етапі розвитку економіки країни.

Так, на даний момент найбільш вагомим вважається завдання максимального енергозбереження в системі ЖКГ, що зумовило би зменшення використання частки коштів бюджету, що йдуть на покриття неузгодженостей в системі розрахунків. Частково певний ефект вже досягається, оскільки передбачений бюджетом на 2017 обсяг субсидій (у частині теплопостачання) значно нижчий за обсяг раніше здійснюваних бюджетних дотацій НАК «Нафтогаз України».

Аналізуючи нову схему теплопостачання й розрахунків за тепло можна вважати, що ефект цілком досягнутий завдяки диференціації споживачів в системі ЖКГ, лише частка з яких є отримувачами субсидій. Крім того, усі споживачі поділяються ще на дві групи – індивідуального і централізованого теплопостачання і лише перша з них має власні важелі впливу на енергозбереження, тоді як можливості централізованих отримувачів тепла обмежуються лише об'єктами обігрівання, тоді як система постачання тепла до них залишається поза їхнім впливом. Отже, можна з великою мірою вірогідності спрогнозувати кінцеві наслідки енергозбереження, якщо структура індивідуальних і централізованих споживачів залишатиметься незмінною. І, навпаки, лише корінна зміна цієї пропорції на користь індивідуальних споживачів може бути наступним дієвим кроком у напрямку енергозбереження, яким є, ураховуючи передовий досвід інших країн, обладнання індивідуальних споживачів спеціальними лічильниками з можливостями регулювання кількості споживаного тепла, що й повинно скласти завдання чергового кроку уряду – стимулювання й прямого зобов'язання теплових компаній стосовно вирішення цієї задачі.